

nieuwe boeken, verslagen e.d.

Die Trauerseeschwalbe

Wederom een Nederlandse auteur, die ons een deeltje in Die Neue Brehm-Bücherei verschafft. Mr. Frans Haverschmidt schreef een monografie over de Zwarte Stern. In verband met de achteruitgang van deze soort werd vooral een onderzoek door de schrijver ingesteld naar de broedbiologie. In zijn werk ligt de grondslag opgesloten voor een actieve bescherming van de Zwarte Stern. De schrijver heeft een uitgebreid literatuuronderzoek gepleegd en wijst op de vele gegevens die over deze soort nog ontbreken. De gegevens over de trekwegen en de overwinteringsgebieden zijn nog lang niet voldoende omdat de ringgegevens nog te gering zijn.

François Haverschmidt: Die Trauerseeschwalbe. 74 pag., 24 afbeeldingen. Die Neue Brehm-Bücherei 508. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt (1978). Prijs DM 6,50.

Ullstein Vogelbuch

De auteur geeft in dit boek een algemene inleiding in de praktische en de wetenschappelijke vogelkunde. Hij is daar in een vrij kort bestek met een grote hoeveelheid van stof bijzonder goed in geslaagd en daaruit blijkt dan ook dat de schrijver een man is van de praktijk. De eerste drie hoofdstukken behandelen 'Vogels en mensen - de cultuurgeschiedenis van de vogels', algemene vogelkunde en praktische en toegepaste vogelkunde. De laatste helft van het boek wordt besteed aan de systematische indeling van de vogels met korte, vaak interessante, beschrijvingen van een groot aantal soorten. Bij de tekst over vogeljacht vernemen we dat in de koude winter 1962-1963 in Duitsland zo'n 50.000 Buizerden werden geschoten!

Herbert Bruns: Ullstein Vogelbuch. Vogelkunde, Vogelbeobachtung, Vogelliebbaberei und Vogelschutz als Wissenschaft und Hobby. In samenwerking met Alfred Limbrunner & Erwin R. Scherner. 344 pag., 24 tafels met kleurafb. & pentekeningen. Uitg. Verlag Ullstein GMBH, Frankfurt/Berlijn/Wenen.

Bird Sounds and Their Meaning

Dit boek introduceert ons in het veel omvattende onderwerp van het vogelgeluid. De zang, de roep bij alarm en contact. De geluiden die bij de balts gemaakt worden. Het wil iedereen, die geïnteresseerd is in vogels, stimuleren en meer plezier laten beleven van wat zij horen en zien en inlichten van wat er zoal voor onderzoekingen aan zijn verricht. Het geeft sonogrammen en we vernemen iets naders over dialecten, variaties en verder over al hetgeen met het vogelgeluid te maken heeft. Bij de Engelse uitgave

is bovendien een plaat beschikbaar 'Bird Sounds and Their Meaning' (OP 224). Een Nederlandse vertaling wordt verwacht.

Rosemary Jellis: Bird Sounds and Their Meaning. 256 pag., 90 illustraties (pentekeningen en sonogrammen). Voorwoord van Frank Fraser Darling (1977). Uitg. British Broadcasting Corporation, London. Prijs £ 4.95.

Sylt

Dit boek is een documentatie van de strijd tegen 'Atlantis' en voor het Noordfriese waddeneiland Sylt. Voor strijders van het behoud van de Waddenzee is het een interessante handleiding hoe men gegevens over allerhande zou kunnen verzamelen en publiceren. Maar ook voor fans van het eiland Sylt bevat het een schat aan gegevens.

Herbert Bruns: Sylt. Natur, Erholung, Forschung, Lehre, Umweltbelastung, Inselplanung und Bürgerinitiative. 490 pag., 100 afb. (1975). Biologische Abhandlungen Band 4, nr. 37-52. Uitg. Biologie-Verlag, Postfach 1449, Wiesbaden. Prijs DM 48,-

De Kievit

Er verscheen een tweede, herziene druk van de monografie over de Kievit van Rinke Tolman. Eigenlijk nauwelijks herzien, want de foto's zijn komen te vervallen en de tekst is zo woordelijk overgenomen dat niet alleen drukfouten dezelfde zijn, maar ook naar foto's wordt verwezen die er in het geheel niet meer in staan. Op pag. 79 worden tot en met 1969 de data en plaatsen vermeld van de eerstgevonden kievitseieren in Nederland. Daarna wordt, als aanvulling tot 1977, een lijstje van eerstgevonden eieren in Friesland opgegeven naar gegevens van de Leeuwarder Courant, die blijkbaar betrouwbaarder wordt geacht dan onze andere Nederlandse dagbladen waarin de gegevens van de eerstgevonden kievitseieren in geheel Nederland ook te vinden waren. Bovendien in de Enkhuizer Almanak! Een aanvullend kapittel van 27 pagina's van de neef van de auteur, H. Kamp, en een aanvullend literatuurlijstje geeft chronologisch van een aantal acties en reacties het vóór en het tégen weer van het zoeken van kievitseieren in de periode van 1969 tot en met 1977. Het boek bevat totaal geen illustraties, hetgeen een groot gemis is bij een boek als deze, omdat het onderwerp vraagt naar vastlegging van bepaalde situaties in de Nederlandse geschiedenis van de Kievit per foto en anderzijds. Deze kans had zonder meer aangegrepen moeten worden. In het begin van het 'aanvullend kapittel' wordt de indruk gewekt alsof de auteur de tekst zelf heeft geschreven. Kamp pleit ervoor dat het eierrapen in Friesland gehandhaafd blijft en wijst erop dat dit de voor-

naamste basis zou zijn voor de weidevogelbescherming in deze provincie. Dat neemt niet weg dat in alle andere provincies van ons land de situatie, voor wat betreft de zogenaamde 'nazorg' totaal niet opgaat. Kamp heeft het wél over sommige wettelijke overtredingen van bijvoorbeeld het rapen van grutto-eieren, maar maakt er géén gewag van dat voor het zoeken van Kievits-eieren wettelijk een schriftelijke toestemming van de eigenaar van het land vereist is en dat men zich aan dit wettelijk voorschrift zelden houdt. Daar zou meer de hand aan moeten worden gehouden en beter toezicht op uitgeoefend moeten worden. Velen zullen het niet altijd helemaal eens zijn met de meningen die in dit boek verkondigd worden. Beintema schrijft (jrg. 26: 74-78) dat de nazorg in het overgrote deel van Friesland als geheel voor de Kieviten geen voordeel biedt. Oorzaak is dat eierzoekers talrijker zijn en een grotere actieradius hebben dan de nazorgplegers. Een boek dat de pro's en contra's niet nader tot elkaar brengt.

Rinke Tolman: De Kievit. Een monografie over onze nationale vogel. 212 pag., tweede herziene druk (1977). Uitg. Bosch & Keuning N.V., Baarn. Prijs f 19,50 (voor 'Vogeljaar-lezers' f 16,50, zie binnenzijde omslag van ons april-nr. van dit jaar voor bon).

De Havik

In de serie 'Dieren dichterbij' verscheen een monografie over de Havik van een kundig ornitholoog, die zich twaalf jaar lang met de ecologie van deze soort heeft beziggehouden. De auteur geeft een warm pleidooi voor de Havik en hoopt tot méér begrip en méér respect voor onze grootste stootvogel (hij noemt het overigens tóch een 'roofvogel!') te hebben bijgedragen. En hij heeft getracht van hetgeen we van de Havik weten op een zo duidelijk mogelijke wijze in dit boek te verwerken, eigen waarnemingen en gegevens zijn daarbij verwerkt. Paul Obdam is daar bijzonder goed in geslaagd. Behalve de systematiek: de Havik en zijn verwanten vinden wij hoofdstukken over vorm en beweging, populatie-biologie, relatie met soortgenoten, de Havik en zijn prooidieren, relaties met voedselconcurrenten, de Havik en de mens, literatuur en een lijst van prooien van de Havik. Maar dit geeft bij lange na niet de diepe studie aan, die Opdam van deze soort in dit boek heeft verwerkt. Objectief en duidelijk geeft hij de zaken weer. De goede illustraties van Slijper zijn misschien wat heterogeen, hetgeen ze echter stuk voor stuk geen haar (lees veer) minder maakt.

Paul Opdam: De Havik. 188 pag., 14 tabellen, 2 grafieken, 59 afb. van Henk Slijper (1978). Reeks 'Dieren dichterbij' nr. 2. Uitg. Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen. Prijs f 19,50.

In deze serie verschenen ook 'Het Paard' (Nico Bogaart, 208 pag.), 'De Hond' (M. A. J. Verwer, 244 pag.) en 'De Addar' (A. D. Ameling, 116 pag.) als nrs. 1, 3 & 4 in deze serie.

Wild Geese

Dit nieuwe boek over ganzen is van vrijwel de zelfde opzet als het boek 'Ducks of Britain and Europe', maar bestrijkt geheel Noord-Amerika, Europa en Azië. Na de introductie en de classificatie een hoofdstuk over de beschrijving van de soorten met 16 tafels gekleurde platen met de vogels zittend, vliegend en ook hun koppen, snavels en donsjongen afgebeeld. Hoofdstuk 4 behandelt het broeden en daarop volgende hoofdstuk het tellen, ringen en de populatiedynamiek. De hoofdstukken over de verspreiding en status zijn, evenals die over de trek, exploitatie en de bescherming van de ganzen, bijzonder uitgebreid met een grote hoeveelheid informatie en gegevens. Verspreidingskaarten verduidelijken de uitgebreide tekst over de verspreiding van de ganzen. De pentekeningen, zowel de kleurenplaten, zijn gemaakt door Carol Ogilvie. Een bijzonder waardevol boek voor zowel vogelliefhebbers die naar ganzen willen kijken, als die ganzen willen beschermen, of beide. Het is bijzonder jammer, dat we niet uitbreider kunnen ingaan op de inhoud van dit boek.

M. A. Ogilvie: Wild Geese. 350 pag., 16 kleuren platen, vele pentekeningen, 41 tafels, 40 kaartjes (1978). Uitg. T. & A. D. Poyser Limited, Berkhamsted. Prijs £ 7.80.

Leven met vogels

Dit is een boek voor mensen die aan de vogels in hun tuin veel plezier beleven of er aan willen beleven. Het helpt het aantal vogels rondom ons huis en erf te vergroten en de schrijver geeft met veel enthousiasme adviezen. Water, nestkasten, vogels voeren en een aanhangsel met recepten voor het maken van vetballen, meelwormen kweken, voertafels, verpleging van zieke of verweesde vogels, waardevolle adressen e.d. Een echt boekje uit de praktijk, dat vertaald en bewerkt werd door Ko Zweeres.

Tony Soper: Leven met vogels. 167 pag., pentekeningen van Robert Gillmor. Oorspronkelijke titel: The New Bird Table Book. Uit het Engels vertaald en voor Nederland bewerkt door Ko Zweeres. Voorwoord van Bert Garthoff. Derde herziene druk (1977). Uitg. Het Wereldvenster, Baarn. Prijs f 27,50.

Buiten Kijken met Kees Hana

Een selectie van de leukste en meest interessante artikelen van Kees Hana (1910-1975) werd in deze bundel samengevat. Een fijne uitgave waar niet alleen de vogels aan de beurt komen, maar plant en dier beide evenveel aandacht krijgen.

Buiten Kijken met Kees Hana. 153 pag., foto's van de schrijver, woord vooraf door Tini Hana-Fontein (1978). Uitg. Van Holkema & Warendorf, Bussum. Prijs f 14,90.

Zie ook pag. 190